

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Compendium iuris canonici

[Straßburg], 9. Feb. 1499

R

[urn:nbn:de:bsz:31-315971](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315971)

bimus ante tribunal: sed nec tunc predi-
care debent: sed solum negocium suuz p-
ponant. et quod in litteris continet. ca-
uentes ne sub falso habitu se gerant. Ex-
tra de peni. 7 remiss. cap. Cum ex eo. Itē
eo. ti. cap. Abusionibus. in clementi.

Questuarij simpliciter postulent subsidij
et indulgentias si habent pronunciet: et
a predicatōnis officio desistat: quos ad
eos constat nullatenus pertinere. de her-
eticis. cap. Ut officium. §. Compescen-
di preterea. libro sexto.

Questuarios etiam litteras habentes nul-
lus inuitus ad hospicium recipere vel eis
procurare tenetur: nec eos conuocatioez
ad stationem facere. Quis sententias i co-
tradicentes pro predictis tulerit: irritē
sunt. Nec ipsi ad suas stationes faciedas
populis festa vel vacationes indicat vel
ad stationes huiusmodi compellant. de
peni. 7 re. ca. Romana. li. vi.

Questuarij nō admittantur cum litteris
apostolicis nisi ipsi prius examinetur di-
ligenter. de peni. 7 remissio. cap. Abusio-
nibus. §. Litteras. in clemen. Et plura
ibi eorum excessus ponuntur pro quibus
si comiserint per diocesanos debent pu-
niri. non obstantibus privilegijs et exceptio-
nibus. Et si super aliquo ibidem excessu
vel articulo priuilegia haberent: illa tūc
reuocata. e. §. Ad hec. in clemen.

Ratio nulla permittit
vt quod pro cō-
muni vtilitate esse cognos-
citur cuiuscūq; vsibus appli-
cetur. extra de preben. cap.
Ratio.

Ratio est superior pars anime. 7 sensualis
tas inferior. Caput vero est mens. Ec-
clesiastes. ij. Oculi sapientis in capite ei?
extra de sacra vnctione. capitu. vnico. §.
Quia vero.

Ratione quod caret extirpare necesse est.
distin. lxviiij. Lorepiscopi.

Rationem reddent homines de ser de oi-
bus que in vsum vite receperūt. decima
quinta questione pma. §. Ex eo autē. Au-
gustinus de parulis ad Petrum. Itē
de omni verbo ocioso. xxij. questio. vlti-
ma. Quotiens. Jeronymus Item d nō
diligenter obmissis. xxij. questi. iij. Quā-

to. Augustinus sup Johannē.
Ratione carentes pro factis suis nō redo-
dent rationez. decima quinta que. pma.
§. Ex eo.

Ratio sana exemplis est antepōnda. dis-
nōna. Sana.

Radix omnium bonorum est cha-
ritas. de penitē. distinc. ij.
Quia radix. Augustinus omelia octava
Supra. Caritas.

Radix bone operationis est caritas. De
peniten. distin. ij. s. Opus bonum.

Radix et mater boni operis est pietas. su-
pra. Pietas.

Radix mali euellatur. Unde Augustin?
omelia. viij. Sine causa aliquis conatur
ramos incidere. Non contendet radi-
cem ene. Ideo virtus et viciū simul
mātere non possunt. de peniten. di. secū-
da. Quia radix. vt. §. sequenti.

Radix omnium malozum est cupiditas.
distin. clix. Huc etenim. Gregori?
Et ideo simul de caritate inesse nulli po-
test. de peniten. distincti. ij. Quia radix.
Augustinus omelia.

Radix omnium malozum est auaricia. di.
clxij. Bonozū. Gregorius.

Radix priorū peccati adhuc in corde elo-
se preiudicatur cum in illud post penitens
tiam homo relabitur. de peniten. distin-
ctio. secunda. Si quis.

Rapere aliena conuincitur q̄ vlti-
tra necessaria sibi retinet
re comprobatur. distin. xliij. §. Ordinan-
dus. Jeronymus. Et distinc. clxij. Si-
cut. Ambrosius super Lucam. Glosa. B
verum est tempore necessitatis alterius
Unde hic dicitur. Esurientium panis
est quon tu detines. Itē de illa rapina
habetur. xij. questio. pma. Ploto. questio
ne. ij. Turam. s. Possidere.

Rapina dupliciter committitur. scilz quā-
do res rapitur. vel quando vsus rei violē-
ter eripitur. xxxvi. q. j. c. vltimo. circa fi.

Rapinam non concessit qui furram pro-
hibuit. vnde illo prohibetur. xij. q. v.
Penale. Augustinus libro questionum
Exod.

Rapinā i holocaustū offert q̄ imoderate
corpis o necessaria subtrahit. et qui se
indulcrete affligit. de conse. distin. v. Ho

mediocriter. Jeronymus. Hinc dicitur
Iſay. lxx. Ego dominus odio rapinaz
holocaustoz. Ibidem.

Raptores dicunt proprie qui publice et
violenter tollunt aliena. xiiij. q. v. Pena
le. Augustin⁹ in questionib⁹ Exodi.

Raptor dicitur etiam. vt. s. Rape.

Raptor dicitur inuente rei detentoz. xiiij
que. v. Si qd inuenisti. Ambrosius.

Raptor dei iudicio merito damnat. xij. q
ij. Et si illi.

Raptor magis peccat q^m fur. xiiij. que. v.
Penale. Augustin⁹ in qstio. Exodi.

Raptores excommunicantur a prelato vbi
rapiunt. et excommunicatio significet pro
prio episcopo qui eos nō recipiat donec
satis faciunt. extra de raptorib⁹. ca. De
illis.

Raptor vel violator ecclesiarū manūste
deprehensus non recipitur ad penitenti
am nisi restituat vel restituendi cautioz
prester. quo etiam in die facto penitenti
sepultura conceditur. qd si etiam contri
tus non fecerit: licet viaticum non nege
tur: sepulture tamē eius quicunq^z cleri
cus interfuerit vel oblationes receperit
careat ecclesiastico beneficio: et ordinis
sui damnum irreuerabiliter patitur.
extra de raptorib⁹. ca. Sup eo. j. Septi
tura prohibetur.

Raptores spoliantez naufragatez et om
nes pirate. s. Excoicatio. s. xv.

Raptus comittitur vbi nihil de nuptiis
agitur et puella contra voluntate rapit.
extra de raptorib⁹. ca. Cū causa. Si
militar vbi virginitatez florem quis vio
lenter aufert puella. xxxvj. q. j. De raptori
bus.

Raptores virginum et feminarum et eis
cooperatez ac consentientes sunt exco
municandi: si sunt laici. nisi penitentiaz
publicam egerint. scdm glosam. Cleri
ci vero a gradu suo cadunt. xxxvj. que. ij
Eos qui. cap. Raptores. ca. De puellis
cap. Si quis.

Raptoris pena est q^d raptam ducat v^l res
ligionem intret. extra de raptorib⁹. ca.
Cum causam.

Raptor peracta penitētia publica potest
uxore ducere ipsam et raptā si ipsa postea
consenserit. xxxvj. questione. ij. Apd om

nipotentem. Gregorius homelia 2 p^o to
tam questione. extra de adulteriis. ca. f.
et. ij. extra de raptoribus. cap. Cum cau
sam. cap. Accedens. Nisi sit sponsa alie
rius de presenti: tunc reddetur eidē. Si
autem de futuro: non cogitur eaz recipe
re. xxxvj. que. ij. Raptor. 2. cap. sequenti.
Tamen scdm leges non potest cū ea cō
trahere. Et quod canones dicunt ipum
cum ea non posse cōtrahere: intelligitur
quando non consentit: vel est sponsa alie
terius de presenti. Hec glosa. xxxvj. q. ij
circa principium.

Raptor si uxorem raptam (vel aliam fm
alios) peracta penitētia duxerit: post
mortem ipsius non potest aliam ducere:
nisi cum dispensatione episcopi. xxxvj. q.
ij. Si autem.

Rarum plus appetitur q^m quoti
dianum. distincti. xciij
Argimus. Jeronymus ad Euanthum
episcopum. Rarū omne rarum: vilescit
quoddianum. et paucitas honorabilem
reddit minores: sed multitudine contem
pribiles maiores. sicut in india pulegiū
pipere pretiosius est. vbi supra ad finem
Jeronymus.

Rasura condone clericorum signi
ficat abdicatōnem ten
poralium. xij. questione p^oma. Duo sunt
genera. Jeronymus ad quendam leu
tam.

Rasura lraz q^o obest. s. falsitas. s. Lze.

Ratibabitio confirmat ma
le possessa de
cima sexta questione p^oma. Quonia quic
quid. Jeronymus Damaso pape. Item
confirmat religionem. Extra de regula
ribus. capit. Cum virum Item senten
tiam confirmat. Extra de restitutio. spo
liatorum. capit. Cum ad sedem. in fine.
Item confirmat seu facit simoniam quā
do ratibaberis datum. Extra de simo.
cap. Sicut tuis.

Ratibabitōnem retrahere et mandato
non est dubium comparari. de regul^o iur
ris. capitulo. Ratibabitōnem. libro sex
to. l

Ratum quis habere non potest
quod ipsius nomine non
est gestum. e. c. Ratum.

Ratam habens captione episcopi. s. Ex
comunicatio. §. xij. Item percussione cle-
rici. eodem. §. ix.

Rebellis episcopo suo spoliatur
beneficio. extra de ex-
cessibus prelatorum. cap. Brauem.

Receptus in canonicum per lit-
teras aplicas alicui
ecclesie factam recipiendi aliquo con-
cessas. intelligitur receptus auctoritate ip-
sorum: non pape: si receptio alias specta-
bat ad illos. nisi in litteris illis aliud ex-
pressum. non obstantibus quibuscumque con-
stitutionibus. de rescriptis. cap. Cum aliis
quibus. libro sexto.

Recessus bonorum a monasterio sem-
per debet esse in men-
to. xxij. que. iij. Tollerandi. Augustinus
de verbis domini.

Recondicare post votum casti-
tatis est sacrilegi-
um vel post votum religionis. distin. xx
vij. De his.

Recondicanti a se sit penitentia iterato im-
ponenda. de peni. disti. iij. §. His aucto-
ritatibus.

Recondicanti a se sit penitentia iterato im-
ponenda. de peni. disti. iij. §. His aucto-
ritatibus.

Receptus nihil dicitur recipi per crismate
baptismate. condone. nec or-
dinatione. nec per balsamo. nec pro sepul-
tura. j. que. j. Dicitur est solere.

Reconciliatio est ad primam
statum resti-
tuta. ij. q. j. Forum sit.

Reconciliari debet ecclesia propter adulter-
ium in ea commissum. extra de adulteris
cap. Significasti.

Reconciliari potest ecclesia propter homici-
dium vel effusionem sanguinis per aquam
cum vino et cinere benedictam. extra de
coele. eccle. ca. Proposui.

Reconciliari non debet ecclesia aqua be-
nedicta per simplicem sacerdotem. sed per
episcopum tantum. non obstante consuetu-
dine contraria. extra. eodem. c. Aqua.

Reconcilianda sunt cimiteria aspersione
aque benedictae solenniter. sicut in dedi-
catione ecclesie in quibus fuerunt corpora
excommunicatorum sepulta. eo. cap. Consu-
luti.

Reconciliatio siue consecratio. s. Ecclesia
ecclesiarum parrochia-
lium non prohibentur
leges vel prohibentur
audire ratione illarum
ecclesiarum nisi habeant plebanias ha-
bentes sub se capellas in quibus institu-
untur clerici perpetui. ne clerici vel mo-
cap. Statutum. li. vi. Item glosa verbi.
Ratione. dicit. nisi essent presbyteri: tunc
prohibent ratione ordinis. extra ne cleri-
ci vel mona. cap. Super speculam. Su-
pra. Excommunicatio. §. xx.

Rectores civitatum requisiti per episcopum
eius vicarium aut inquisitores in negotio
inquisitionis: si recusaverint iurare se ob-
servaturos constitutiones apostolicas con-
tra hereticos et colerari facturos subdi-
tis: in omnes et fautores hereticorum ac
de heresi suspecti puniuntur officio et bo-
nore regiminis. nec ulterius ad aliquod
publicum officium assumant. et quicquid
ut rectores fecerint: irritum est de here-
ticis. c. Ut officium. §. Statutum. li. vi.

Rectores locorum tenent parere inquisito-
ri vel episcopo in negotio inquisitionis
in investigatione. cap. de custodia et puni-
tione hereticorum ac fautorum ipsorum: non ob-
stantibus per lamentationibus siue appellatio-
nibus. Ita tamen quod de crimine heresis cum
sit mere ecclesiasticum se non intromittant
iudicando vel cognoscendo. Contra faci-
entes siue in predictis non parentes: sit ex-
communicati. Et si finis per annum sustinetur
heretici condemnentur. de hereticis. cap.
Ut inquisitionis. libro sexto. s. Excom-
municatio. §. xxvi.

Rectorem vobis eligentes vel assumentes
supra. Excommunicatio. §. viij.

Redemptio viorum et mor-
tuorum fuit pas-
sio christi. de consecra. disti. ij. Semel
imolatus.

Redemptio captivorum sunt ornatus et va-
sa ecclesie. xij. que. ij. Aurum. cap. Apo-
stolicos. disti. lxxxvj. Pulchra. Ambro-
sius libro de officiis.

Redimere captivos tenemur. dist. lxxxvj.
Non satis. Quando malefactores. Su-
pra. Malefactorem. et confugientem.

Redimuntur peccata elemosinis. disti.
lxxxvj. Est etiam Amb. li. de officiis.

Redimuntur peccata elemosinis. disti.
lxxxvj. Est etiam Amb. li. de officiis.

Redire peccata dicuntur. supra.
Peccata dimissa.

Reddenda non sunt mala pro
bonis. xxiiij. q. iij.
Ser. differentie. Augustinus in exposi-
tione psalmozum.

Redditur malum pro bono vel econuer-
so multis modis. vbi supra.

Redditi sunt homines rationem de ml-
tis. supra. Rationem.

Reddere alienum nolens cum possit non
agit penitentia: sed se agere fingit. xiiij.
q. vj. Si res. Augustinus in epistola ad
Dacedoniam.

Reddere rem alienam inuentam nolens:
si et raptor est. xiiij. q. v. Si quid.

Reddere ablatum volens non potes:
non tenet. xiiij. q. v. c. f.

Regalia vel titulum in ecclesijs
aut monasterijs usurpa-
tes. s. Excommunicatio. §. xviij.

Reges dicuntur et aliosque prout
gunt. sicut sunt clerici. xij. q.
pma. Duo. Jeronymus ad leuita quedam.

Regendi frangitur auctoritas dum erga
subditos nimiam seruat humilitas. dis-
t. lxxxvj. Qn. Augustinus de vita cl. d. iij.

Regendi et iubendi in maioribus est potes-
tas. in minoribus est obsequendi neces-
sitas. di. xxi. §. In his omnibus.

Regia voluntas est subdenda sacerdoti-
bus in causis ecclesiasticis. di. x. Tertu. e.

Regum itaqz tribunalia sunt subiecta po-
testati sacerdotali. eo. ca. Suscipitis. s.
Papa habet. s. Hanc.

Regum proprium est facere iudicium et iu-
sticiam. xiiij. q. v. Regum. vnde prauus
veraciter rex non dicitur. ij. q. f. Scelus.

Regum officium est iusta precipere et iniu-
sta prohibere. xiiij. q. iij. Si ecclesia. Item
malos opprimere et bonos subleuare. xxiij.
q. v. Regum. Jeronymus super Jere-
mia. Item pacem ecclesie procurare. et
blasphemantes deum et ecclesiam expu-
gnare. xxiij. q. iij. Quando vult. Et des-
bent rememorare vt ecclesie obseruata
obseruabilis obseruetur. dist. xi. Polis-
te. de conse. di. i. Basiliica.

Regimen in creaturis necessari-
us est. quia sine eo non
potest consistere recta administratio. di.

stin. lxxxix. Ad hec. Nam etiam bruta ani-
malia regimine viuunt. vij. q. f. In apib.
Jeronymus ad Rusticum monachum.

Regimen fugientes sunt trahendi: et am-
bientes repellendi. s. Prclatione.

Regimen ecclesie curate qualis assumat.
et quomodo se gerat. s. Parrochialis.

Regimen vrbis usurpantes. s. Excom-
municatio. §. xiiij.

Regnum celorum sunt homines
iusti. de pe. di. iij. In
domo. Augustinus sup illo Iohannis.
In domo patris.

Regula generalis non nascit ex
dispensatione aliquorum
dist. lvi. Apostolica. §. Hoc autem.

Regula dicitur ex eo qd recte viuendi nor-
ma prebet. dist. iij. Regula.

Regule religiosorum confirmate sunt quat-
tuor. quarum tres. scilicet. Basili. Bene-
dicti. Augustini. xviij. q. ij. Perniciosam

Et quarta. id est sancti Francisci. de ver-
borum significa. cap. Exij qui seminat. li.
hjo sexto. et in elementis. eo. ti. ca. Exi-
ui. memoratur.

Regula diligendi proximum a semetipso in-
cipit. Matthei. xxij. Diliges proximum
tuum sicut teipsum. xxiij. q. v. Si no-
licet. Augustinus. i. de ciui. dei.

Regularis canonicus non pot-
est fieri monachus
sine licentia sui superioris: alias cogetur
redire. xvij. q. iij. per totum. Glosa. eo. c.
Dandamus. Hoc intelligitur de licen-
tia petita. Quod hodie de omnibus reli-
giosis ad artiozem religionem transeun-
tibus obtinet. extra de regularibus. cap.
Licet.

Regulares canonici possunt de iure com-
muni eligi ad regimen secularium eccle-
siarum: ita qd habeant tamen secum ca-
nonicum sui ordinis si fieri potest. extra
de statu monachorum. c. Qd dei timore.

Relapsus in heresim abiura-
tam sine audientia
relinquendus est in dicio seculari. et si pe-
niteat et petat. non negentur sibi sacra-
ta penitentie et eucharistie. de hereticis
ca. Sup eo. li. vi.

Relapsus in heresim censetur si quis ve-
hementer suspectus licet non probatus

de heresi eaz in iudicio abiurauerit et postea committit in ipsa. Si vero suspitio leuis fuerat: non debet postea peccata lapsorum hereticorum puniri. grauius tamen quam alias puniuntur. eo. capi. Accusatus. libro sexto.

Relapsus in heresim censetur qui in vna specie vel secta heresis commisit vel in yno fidei articulo vel sacramento ecclesie et heresim postmodum generaliter vel simpliciter abiurauit si extunc in alia specie vel articulo vel sacramento committat. vbi supra. §. Cuius vero. li. vi. Idem si abiuratum heresim in quam lapsus fuerat hereticos receperit. deducat. visitet. associet. dona immita mittat. aut fauorem eis impendat. vbi. §. Ille qui. libro sexto.

Religionis substantia sunt omnibus religionibus eadem. sed qualitate differunt. extra de regularibus. Consulti sumus.

Religionem nouam assumeres. §. Excommunicatione.

Religionum quatuor principalium istos tutores. supra. Regule.

Religiones mendicantes. de quibus. supra. De mendicantibus. Et est consilium illud. de quo in ca. Ne nimia. extra de religiosis domibus. quod celebratum fuit tribus annis postquam sanctus Franciscus incepit ordinem minorum.

Religionem artiozem potest quis intrare perita licentia. licet non obtenta. extra de regularibus. cap. Licet. §. Religiosi possunt.

Religionis ingressus abstergit omnem maculam. xix. q. ii. Non liceat. in glosa.

Religionem intrare quantumcumque multum peccauit non est necessarium aliam penitentiam iniungere. xxxii. q. ii. Admonere. iuncta glosa verbi. Monasterium.

Religionis ingressus tollit irregularitatem que alterius delicto inducitur. extra de filiis presbyterorum. c. Ut filii. §. Non generaliter in alijs. extra de eo qui fur tunc. ca. Veniens. c. Innotuit.

Religionem intrare potest sacerdos inuito suo episcopo. xix. q. ii. Due sunt.

Religionem intrare examinetur diligenter de conditione sua et statu preterito. dil.

ly. Priscis.

Religio non liberat a seruitute inuito domino. di. liii. Generalis. Unde seruus non potest religioni astringi sine consensu domini. xvi. q. j. Que vere.

Religionem vnus coniugum sine consensu alterius non potest intrare. xxv. q. ii. Si quis coniugatus. Alioquin compellitur ad eam redire. Nec tenetur ipsa mortua ad monasterium redire pro voto prius factum. Nam ipsum tunc non tenuit. sed contrahere non potest. quia votum quantum in se fuit tenuit. id est quod debitum exigeret non potuit. extra de regularibus. c. Quidam. Consultitur tamen quod intret monasterium. c. Placet.

Religionem potest alter coniugum. pro inuito in se ante copulam carnis et remansens in seculo potest cum alio contrahere illo professo. extra de conuersione coniugatorum. ca. Verum. ca. Et sub.

Religionem alter coniugum post copulam carnis intrare non potest etiam altero consentiente. nisi et ille intret. extra de conuersione coniugatorum. c. Et parte abbas. Ut

si vxor in seculo remansens castitate promittat. extra de conuersione coniugatorum. cap. In re. presertim si vxor sit senex et non habeatur suspitio si in seculo remaneat. eo. ca. Cum sis predictus. ca. Coniugatus. c. Ad apostolum. Nec potest mulier ad religionem cogi si primo hoc non acceptauit. c. Significauit.

Religionem si vir intrauerit vxore presentente: non tamen promittente continentiam: et episcopo ignorante: debet vir etiam professus in monasterio reuocari. extra de conuersione coniugatorum. c. Presertim. Potest itaque mulier ipsum reuocare iuris ignara si fuit. quod castitatem scilicet uere tenebatur. eo. ca. Veniens. Idem de viro sacros ordines recipiente. infra. Votum continere.

Religionem si vir extorto consensu mulieris intret ipsa manente in seculo: compellitur redire ad eam. c. Accedens.

Religionem intrare potest vnus coniugum vel ordines recipere si alter fornicatus fuerit. c. Constitutus. ca. Veniens.

Religionem intrare potest mulier fidelis si viri ob infidelitatem in iudicio ecclesie ab

eo separata fuerit. ipso etiam reuertente ad
fidelitatem et renitente. e. c. *Uuluer*.

Religionis habitum cum consensu con-
iugis voto emisso assumens redire ad il-
lam non potest. *Glosa*. quia professus. et
si exiens illa mortua aliam duxerit sepa-
retur et ad monasterium compellatur re-
dire. extra de conuersione conjugatorum
cap. *Ex parte abbatis*.

Religionem intrans mulier maritus cre-
dens mortuum restituetur uiuenti. et vi-
ro postea mortuo: licet non compellatur
redire ad monasterium: expedit tamen sa-
luti eius ut redeat. e. c. *Placet*.

Religionem non potest intrare furiosus vel
alienatus a mente. extra de regularibus.
cap. *Sicut tenor*.

Religionem coactus intrans nisi postea
consenserit: potest quando uult exire. ex-
tra. q. i. *Sicut etiam*. et ita profiteatur. e.
ca. *Sicut qui*. Sed sponte assumens de-
serere non potest. e. q. ii. totum.

Religionem intrans debet in principio pro-
testari utrum religionem probare uelit vel
an absolute sub habitu religionis domi-
no seruire. primo modo potest ante profes-
sionem ad priorem statum redire. se-
cundo autem modo non: quin saltem ratio-
nem tenetur intrare. xx. q. ii. *Puella*. Ex-
tra de regularibus. cap. *Consulti*. Su-
pra. *Habitu*.

Religio solum in corde proposita non ob-
ligat. extra de voto et voti redem. c. *Lit-
teraturam*.

Religionem in infirmitate postulas et ha-
bitum assumens ac post professionem se re-
ligioni obligans compellatur per censu-
ram ecclesiasticam habitum ipsum resu-
mendum. extra de regularibus. ca. *Sic-
cut nobis*.

Religionis habitum per annum gestans
compellatur per dioecesanum censuram ec-
clesiasticam ut profiteatur: si nolit. co. ca.
ex parte. s. *Habitu*.

Religionem minorennem intrantes sine con-
sensu parentum possunt ipsi parentes in-
fra annum et diem peccare. et tunc eis
obedire: et neuter peccat: sed post annum
non poterunt. xx. q. ii. per totum. extra de
regularibus. c. *Si quis*.

Religionem ante decimum quartum annum

consummatum intrans potest in quinto
decimo anno libere exire. nisi in ipso qui
todecimo anno professionem fecerit. vel
factam a se professionem expresse ratam
habuerit: aut habitum professorum res-
ceperit. vel etiam si per totum quintum
decimum annum habitum portauerit. ubi
non est distinctus habitus intelligitur pro-
fessus. nisi tantum sit indistinctio quod alias
iuuantes cum eis simili habitu induant.
Si vero post quartumdecimum annum in-
traverit et habitum quantumcumque indi-
stinctum per annum portauerit: intelli-
gitur professus. de regularibus et trans-
euntibus ad religionem. cap. *Is qui*. li-
bro secundo. Distinctionem habitus. supra
Habitu.

Religionem intrans ante legitimam etatem
potest libere exire. vt. s. ij. q. j. per totum. et glo-
sa. co. cap. *Addidistis*. Et erit liber a vo-
to. Sed si post etatem legitimam consense-
rit vel professionem ratam habuerit: re-
netur saltem ad religionem aliam. extra
de regularibus et transeuntibus ad religi-
onem. cap. *Dignificatum*. Et si a parentibus
fuerit monasterio oblatum non debet an-
te quartumdecimum annum exire. co. c. iii.
ita glo. *Sed potest postea exire*. co. ca.
pi. *Lum simus*. Legitima autem etas
est. vt. s. *Etas*.

Religionem si puella minorennis assump-
serit coacta a parentibus potest ipsam de-
serere. extra. e. c. *Et uirum*.

Religionem certam intrare uouens et alias
intras. j. *Uouens certam*.

Religionem possidentium intrans ordi-
nem mendicantium professus. supra. Ex-
tra. *comunicatio*. s. xx.

Religionem ingressus si in fine anni non
dum professus exierit et postea reuertit:
non oportet de nouo eum probare. nisi
conditio persone vel religionis mutata
sit. Qui enim certus est certiorari non de-
bet. de regulis iuris. cap. *Lum quis*. li.
vj. *Uide glosam in fine*.

Religionem intrantis beneficium infra an-
num probationis non conferatur alteri
sine consensu ipsius. nisi constet eum sim-
pliciter intendisse mutare vitam: vel ex-
presse professus sit: vel habitum scienter
repperit professorum. *Sed interim be-*

beneficium provideatur per alium: cui de eodem congrua portio assignetur. de regularibus et transeuntibus ad religio. c. Beneficium. libro sexto.

Religionem intrans dimittat heredibus legitimam portionem. alia monasterium recipiet. Alioquin monasterium heredibus portionem legitimam reddat: si hoc ille facere neglexerit. xix. q. ij. Si qua mulier

Religiosi possunt ad artiorē vitam transire petita licentia: licet non obtenta. xix. q. ij. Due. xx. q. iij. Monachum. extra de regularibus. ca. Licet. s. Religionē artiorē.

Religiosi debent divinis officiis intendere. xij. q. j. Quia tua. Et quid facere debent. Ibidem. Augustinus episcopus. an glorum.

Religiosis bonis meliores: et malis peiores non inveni. dicit Augustinus ad Vincentium donatistam in epistola. di. cl. Quantūlibet.

Religiosa quācumque sit congregatio inveniuntur in ea mali. Ibidem. vbi. s.

Religiosi per se videntes ceteris amplius in ecclesia nocent. quia sanctitatis nominem habent. distin. lxxxij. Nemo. xix. q. ij. Monast. s.

Religiosi debent in ecclesiarum rectorio simul esse et in dormitorio. xvij. q. ij. Perniciosa.

Religiosi non debent habere proprium. Jeronymus ad Nepotianum. xij. q. j. Clericus. et lex cap. sequentibus. Et quod acquirit cuius sit etiam si episcopus fuerit supra. Monachus quicquid.

Religiosus factus episcopus ad quid tenetur et cui acquirit bona. Supra. Monachus quicquid.

Religiosi nedum facultatibus: sed etiam voluntatibus renunciant. xij. q. j. Non dicatis.

Religiosis providendum est: ne coacti necessitate reprobi fiant. xxij. q. iij. Ipa pietas. Augustinus ad Bonifacium.

Religiosis sunt omnia officia iudicialia interdita. xvj. q. j. De presentium. iuncta glosa. Unde nec arbitri esse possunt. Vide Panormitanum. extra de postulando. cap. Ex parte.

Religiosi non possunt curam animarum

assumere et predicacionis officium: etiam cum eis hoc ab episcopis vel alijs committitur: vel cum a populo eliguntur: nisi de licentia suorum prelatorum. xvj. q. j. s. Ecce. argumentum extra de iudicis. ca. Quis. Quia habent manum ligatam. Hanc non solum facultatibus: sed etiam voluntatibus proprijs reuinciauerunt. xij. q. j. Non dicatis. unde non habet velle vel nolle. de electionibus. c. si religiosus. libro sexto. eo. de testa. cap. Religiosus. eo. de sepulturis. c. religiosi.

Religiosi dicuntur mortui huic mundo. quia religionis ingressus est mors quidam civilis. et comparatur morti naturali. unde de etiam exire de monasterio et exercere secularia non debentur monachi. P. sicut piscis extra aquam: sic monachus extra monasterium vita caret. xvj. q. j. Placuit. secundo. iuncta glosa.

Religiosi vel clerici qui in seculo pauperes fuerunt: post conversionem sunt infirmabiles aliqui. Unde Jeronymus. Hic inquit in paupere domo et in tugurio rusticano: qui vix milio et cibario pauperum ventrem saturare poteram: nunc similia et mella fastidio. xij. q. ij. Gloria episcopi.

Religiosis quibusdam non possunt artioza imponi quos ipsi promiserunt. di. lxxxij. Besta. In glosa.

Religiosi succedunt etiam iure hereditario: etiam si ante ingressum fuissent propter ingratitudinem exhereditandi. xix. q. ij. Non liceat.

Religiosus non habet velle vel nolle. de electionibus. cap. Si religiosus. libro sexto. quid voluntati renunciat. xij. q. j. Non dicatis. Augustinus de vita clericorum.

Religiosus appellari non debet contra placitum: licet extra de appellationibus cap. Ad nostram. cap. reprehensibilis. in fine.

Religiosi in suis collegijs non plures recipiant quos ibi sustentari possunt. extra de institutis. cap. Non amplius.

Religiosum vel clericum se fingens compellatur ut talis etiam maneat. extra de regularibus. cap. Ut clerici.

Religiosus professus si contrahit cogitur redire. Sed si solum vouit religionem:

stabit matrimonium. extra qui cleri. vel
uouentes. cap. **H**eminimus. §. **E**xco-
municatio. §. **xxxiii**.

Religiosus non potest fideiubere vel mu-
tuum contrahere sine licentia prelati. sci-
licet. extra de fideiuf. cap. **Q**uidam.
Nec executor ultime voluntatis. nisi ob-
tenta licentia. de testamentis. cap. **R**eli-
giosus. libro sexto. §. **T**estamenti.

Religiosus sepulturam non eligat. §. **S**e-
pulturam religiosus.

Religiosus de iure communi potest eligi in
episcopum ecclesie cathedralis. extra de
voto & voti relem. cap. **P**er tuas. Sed
ad titularem non potest. vbi. §. supra. ec-
clesie cathedrali quod dicitur. Sed ad ca-
thedralem potest tam secularis quam regu-
laris ecclesie. de electionibus. cap. **O**ra-
tioni. in clementinis. Etiam si sit noui-
cius nondum professus. eo. ca. **N**ullus.
libro sexto.

Religiosi electio ad episcopum quando
est inualida. supra. Electio. postulatio-
ne. et ibidem quomodo intelligitur. §. **E**le-
ctiones religiosorum.

Religiosus quomodo possit in electione
de se factam consentire. Supra. **E**lecti-
oni de se facte.

Religiosus alterius professionis non po-
test in prelaturam alicuius monasterii eli-
gi. de electionibus. cap. **L**um rationi. in
clementinis.

Religiosus non potest eligi in prelaturam
sue vel alterius religionis: nisi expresse fue-
rit professus ordinem regularem. secus sa-
crum irritum est. eodem. cap. **N**ullus.
libro sexto.

Religiosus non potest consentire in ele-
ctionem prelature de se factam extra su-
um monasterium: nisi a suo superiore ob-
tenta licentia consentiendi. eo. cap. **S**i
religiosus. libro sexto. Et qualis licentia
requiritur. §. **L**icentia data.

Religiosi vnius monasterii sine licentia pa-
pe non possunt gubernare prioratus seu
officia alterius monasterii: si vnum non
dependet ab altero. de preben. ca. **L**um
singula. libro sexto.

Religiosi tenentur subire onera que eccle-
sias incubebant per eos ante hanc consti-

tutionem acquisitis: nisi supersint priuile-
giati. talia tamen priuilegia non iuuat
quo ad ecclesias post constitutionem istam
acquisitas. de censibus. cap. **L**um sit na-
ture. in clementinis.

Religiosi exempti non possunt oratoria
vel capellas erigere in locis non exem-
pris absque licentia diocesani. Nec in lo-
cis exemptis: nisi de licentia pape. de pri-
uilegijs. cap. **A**uctoritate. li. vi.

Religiosi mendicantes non recipiant do-
mos vel loca de nouo nec antiqua alie-
nent quocumque titulo. secus factum irri-
tum est. nisi de speciali licentia pape de
hac constitutione mentionem faciente. De
exco. lib. flatorum. cap. **V**nico. libro sexto.
hodie sunt excommunicati. de penis. cap.
Lupientes. in clementinis. Possunt ta-
men de licentia suorum prelatorum recipere
habitaacula ab hominum habitatione
remota: & eadem mutare. de excessu. pre-
latorum. cap. **V**nico. libro sexto.

Religiosus habens prioratum vel eccle-
siam curatam si sine licentia pape secun-
dum recipit vacat primu ipso iure. Quod
si statim non dimiserit: erit ineligibilis.
et priuatur vtraque. Illi vero qui ante hanc
constitutionem plura habebant sub pen-
nis dictis vnum eligere oportebat aliud
dimisso. de prebendis. cap. **L**um singu-
la. libro sexto.

Religiosi qui in suis sermonibus ecclesie
prelatis detrahunt. Glosa. nominati vel
per circumlocutionem. alias in genere li-
cet bene tangere vicia eorum. Aut res-
trahunt laicos de frequentia suarum ec-
clesiarum. Aut qui indulgentias pronun-
tiant indiscretas. Aut qui interfut testa-
mentis sciendis & retrahunt testatores a
restitutione debitorum vel a legatis ma-
tricibus ecclesijs faciendis. Aut qui pro-
curant sibi suis fratribus vel conuictibus
legata vel debita vel male ablata incerta
erogari in aliorum preiudicium. Aut in
casibus pape vel episcopo reseruatis ab-
soluunt. Aut personas ecclesiasticas cor-
ram delegatis indebita vexant: et ad lo-
ca plura vel remota conuenire presumunt.
Omnes tales per duos menses subiace-
ant penis secundum suam regulam vel statu-

ta pro grauibus criminibus infligendis nec dispensari possit absq; manifesta necessitate. Prelati quoq; eorum requisiti nisi satisfecerint infra mensem personis ecclesiasticis sic dānificatis de his que occasione premissorum ad eos peruenerit sunt suspēsi. Glosa. ab officio: donec plenarie satisfecerint. non obstante priuilegio. de priuilegijs. cap. Religiosi. Siquis. et infra in clementinis. infra. Suspensus ab officio.

Religiosi sacramenta amministrātes. ab soluentes a canone. a sententijs statutorum prouincialium vel synodalium: vltima pena et culpa. et supra. Excommunicatio. §. xxij. Possunt tamē priuilegijs suis per hoc suis familiaribus domesticis aut pauperibus in hospitalibus sacramēta conferre ecclesiastica. de priuilegijs. ca. Religiosi. in clementinis. infra. Suspensus ab officio.

Religiosi non retrahant populum a solutione decimarum et rerum ecclesijs debitarum in sermōnibus et alibi. sed verbo et opere ad hoc inducant. de decimis. c. Discretionem. libro sexto. Et penam contrarium facientium. supra. Decimas nō promouētes. Supra. Excommunicatio. §. xxij.

Religiosorum decimas fraudantium pena. supra. Excommunicatio. §. xxij. et infra. Suspensus ab officio et beneficio.

Religiosi decimas non promouētes. supra. Decimas nō promouētes.

Religiosi non debent grauari a prelatibus ecclesiarum: vel in suis priuilegijs impediri: vel ab accessu generalium aut prouincialium capitulorum impediri. de excessibus prelatorum. cap. Frequēs. in clementinis. §. vltimo.

Religiosi exempti vt non teneantur nisi sub certo indice litigare: possunt conueniri coram ordinario in loco non exempto: ratione delicti: contractus: vel rei de qua agitur inibi inibi vel site: non autem ratione domicilij possunt alibi conueniri. de priuilegijs. cap. Volentes. libro sexto.

Religiosi exempti. Supra. Exempti. supra. Monasteriū exemptū.

Religiosum pro iniectione manus in clericum secularem potest episcopus absolute in casu eo quo clericum secularem injicientem in alium clericum posset absolute. de senten. excommu. cap. Religiosus. libro sexto. Item glosa verbi. Eo casu dicit. id est. si leuiter percussit. vel percutiens debilis est. vlt. delicatus. vlt. eger vel in mortis articulo. vlt. inimicitias capitalis habet. et in similibus.

Religiosi in heresi vel alijs delinquentes sunt ceteris grauius imurandi et puniendi. de heretico. cap. Accusatus. §. vltimo. libro sexto.

Religiose mulieres extra suum claustrum pro nulla causa vocentur. etiam volentes. contrarium si quid fiat: irritum sit. de iudicis. capitulo. Mulieres. libro sexto.

Religiosi habitum deponētes vel ad ita dia euntes. Supra. Excommunicatio. §. xx.

Religiosi inducentes ad sepulturam. supra. Excommunicatio. §. xxij. vel sepelientes indebite.

Religiosi non seruantes interdictum siue cessationem. Supra. Excommunicatio. §. xxij.

Religiosi fouentes begunas. supra. Excommunicatio. §. xxv.

Religiosus vtrum possit esse procurator supra. Procurator religiosus.

Religiosus vtrum executor testamenti possit esse. Supra. Religiosus non potest. Religiosus quomodo potest vendere vel alienare bona monasterij. Infra. Suspensus ab officio.

Religiosi soli non morientur inter seculares. supra. Monachus nō potest.

Religiosi simoniaci procedentes. supra. Excommunicatio. §. xxij.

Relinquere omnia et propter christum pauperem fieri perfectius est q̄ bona retinere: et inde elemosynas facere. p̄ma. q. secundum. Si quis.

Relinquentes omnia propter christi debent de bonis ecclesie sustentari. eo. cap. Sacerdos.

Reliquie nullius etiam mirabilia facientis debet ver

nerari sine auctoritate pape. extra de reliquijs et veneratione sanctorum. capi. Audiuim⁹. cap. Lii. ex eo.

Reliquie non debent exponi venales. nec ostendantur extra capsulam. nec homines ratione questus falsis figmentis decipiantur. eodem. ca. Lum. ex eo.

Remedia falsa sunt veris periculis grauiora. extra de celebratione missarum. capitulo. De homine.

Remedio prouisum tendit ad noxam. s. Galicia.

Remissio peccati non fit tantum in presenti seculo: sed etiam in futuro. distinctio. xxv. Qualis et cap. sequenti.

Remissiones. supra. Indigentie. et has possunt episcopi etiam litteratorie concedere. Extra de peniten. et remissio. capitulo. Postro.

Remissa culpa siue infortia non debet iterum ad animum reuocari. xxij. que. secunda. Si illic.

Remuneratur quisque a deo secundum merita. xxij. que. iij. Displicet. Augustinus. de nato episcopo.

Remuneratur mali temporaliter pro bonis factis. De peniten. distinctio. iij. s. Ex hoc.

Renunciare potest quisque iuri suo. sed non debet. vij. q. i. De periculosum. extra de crimine fal. cap. Ex consuetudine. supra. Priuilegio. supra. Juri.

Renunciare priuilegio exemptionis. supra. priuilegio. supra. Juri.

Renunciare iuri suo non intelligitur qui se committit gratie aduersarij. nisi hoc exprimat. extra de renun. ca. Veniens

Renunciare potest quis iuri suo tacite. extra de senten. et re iudi. cap. Inter monasterium. supra. Juri.

Renunciatio semel iuri suo non potest iterum ad illud redire. extra de electio. ca. Lum. inter. r. supra. Juri suo.

Renunciare non potest furiosus nisi habeat lucida interualla. vij. q. i. Quamuis.

Renunciatio beneficij vel ecclesie non va-

let nisi fiat in manus sui prelati. extra de renuncia. cap. Dilecti filij.

Renunciare officio quis potest propter conscientiaz criminis quod post penitentiam impedit executionem officij. vt simonia in ordine homicidij et huiusmodi. Item propter infirmitatem qua ad hoc impotens est. Item defectum competentis scientie. Item graue scandalum aliter non sedandum. Item irregularitatem persone indispensabilem. alias non potest. extra de renunciatio. c. Falsi cum pridem. Renunciare potest papa papatus siue dignitati. De renunciatio. capitulo. Quoniam. libro sexto.

Renunciatio dignitatis vel beneficij facta per procuratorem ad hoc constitutum tenet. non obstante si idem prius fuerit reuocatus. dummodo tamen ipse et ille cui resignauit huiusmodi reuocatione ignouerint sine fraude. de renuncia. c. Lii. illusio. in clementinis.

Renunciatio tenuis dignitatis siue prebende in fraudem vt alius gratiam expectationis a papa habens ipsam recipiat: non tenetur idem expectans eam recipere: sed aliam vacanturam sine fraude expectabile. Et si illi renunciati postea talis prebenda conferatur: et fraus probata fuerit: careat vtraque. de renuncia. ca. Si te. li. vj.

Renunciatio beneficij facta causa permutationis. supra. Permutare volentes. Renunciationem errorquens. Supra. Excommunicatio. s. xij. infra. Suspensio si per triennium.

Renunciantes sine priuati bonis temporalibus non debent contedere nudi. nec iermes se inimicis opponere: sed spoliati prius restituantur. de restitutione spoliato. cap. Frequens. libro sexto.

Reprehensio tunc iusta est: quando in se primo: postea in alios fit. iij. que. vij. Qui sine. Gregorius in moralibus.

Repressalias vel pignoratitones concedentes. s. Excommunicatio. s. xij.

Repellere iniuriam licet perfectis: non verberibus: sed verbis. xxij. q. i. Parat⁹. Aug⁹. in primo. f. 4.

Res que deo semel est dedicata nō debet amplius ad prophanos vsus redigi. xij. q. ij. Aurum. Extra d' foro competenti. cap. Conquestus. de regulis iuris. cap. Semel. libro sexto. De consecratio. distin. j. Ligna. Et si ipsa fu erat alienata: reddatur estimatio ei. x. iij. q. vj. Comperimus.

Res ecclesie a vngibus vel principib' pe- tens excomunicetur. extra de rebus ecclesie non alienandis. ca. Qui res.

Res clericorū quas intuitu persone acq̄s- erunt possunt ipi donare viuētes cui vo- lūt. alioquin post obitum eius altario v' ecclie ipsius sanctificā. extra de succe. c. Sed hoc. Glosa. Si tamen habens heredes illi admittuntur. et nō ecclesia. xij. que. vlti. cap. vltimo.

Res transit cum onere suo. extra de decimis. ca. Cum si sit. extra de censib'. cap. Sanctitum.

Res inter alios extra alteri non p̄iudicat. extra de transactionib'. cap. Veniens. extra de causa p̄sses. cap. Com olim. Sals lic tamen cum quis cui primo compe- tit actio vel defensio sustinet agere seq̄- tem. vel cum quis passus est eam experi- ri a quo causam habuit. extra de sen. et re. cap. Quāuis. iuncta glosa.

Res omnis per quascunq̄ causas nascit̄ per eandem et dissoluitur. Crisostomus super Mattheum. xxvij. q. ij. Omnis res extra de regulis iuris c. Omnis res.

Rescripta duo ad duos iudices cōtra vnuz super eo dem negotio impetrans: p̄iuatur com- modo vtriusq̄. de rescriptis. c. Ex teno.

Rescriptum super incertis iudicib' v' fu- turis negocijs impetratum non valet. extra. e. c. Ad hoc sumus.

Rescriptuz speciale derogat generali: eti- am si non facit de ipō mentionem. extra eo. c. Sicut romana.

Rescriptum ab excomunicato impetratū super alio q̄ articulo excomunicationis vel appellationis: non valet. de rescriptis cap. p̄mo. libro sexto.

Rescriptum. vide supra. Gratia. Supra Littera.

Rescriptum nullam dictionem vacante

continere debet. alioquin ipsa dictio fru- stra occuparet membranas. argumentū de maioriāte et obediē. ca. Solite. in glosa. verbi. Tanquā.

Reservatio executorum super beneficijs. s. Exe- cutor.

Residentiam faciunt clerici in beneficijs. extra de clericis non residen. c. Ex parte vestra. Alioquin amouentur. nō ob- stante appellatōe nisi de licentia prela- torum: et propter studium litterarum cō- tingerit eos abesse. eo. cap. Relatum. cap. Conquerete.

Resignare supra. renouare.

Respondere recusans. supra Positionibus. Responsio prudentis quid est. dist. ij. responsa.

Resistere malis posse et non face- re est consentire. xxij. q. ij. Qui aliorum.

Resistere aliorum iniurijs expedit. xxij. q. ij. Sed differentie.

Relitui non debet res aliena do- consecrata. sed eius estio- matio. xij. q. vltima. Comperim'.

Relitui quando non debet vxor. Duli- er non est restituenda viro sciuenti. nisi sufficiens cautio ab eo prestatetur. Extra de restitutiōe spoliatoz. cap. Litteras. s. vltimo. Debet enim cautionem pre- stare quod ei non noceat. eo. ca. Ex trā- missa.

Restitutiōem mulieris impedit adul- terium publicum. extra de divorcijs. cap. Significasti.

Restitutiō rei aliene est necessaria ad salu- tem. xij. q. vj. Si res. Augustinus ad Macedonium.

Restitutiō bonorum animi est magis ne- cessaria. Nam multi distāt damna mo- rum a damnis rerum temporalium. vj. que. j. Sunt plurimi.

Restituere tenetur quis illata damna cor- poris si ille non moritur. et tenet ei ope- ras eius et impensas in medicos. et de

Damno etiam pro toto futuro tpe q̄ ille
le vsus fuisset membro quod ei mutila-
uit. Extra de iniurijs et damno dato.
ca. Ricari. Et habetur Exodi vicesimo
primo.

Restitutio bonorum fame est necessaria.
Nam dicit Gregorius. Deteriores sunt
qui vitam famaq̄ nostram diripiunt q̄
qui substantias prediar̄ rapiunt. Naz
dicitur prouerbiorum. xxij. Velius est
nomen bonum q̄ diuitie multe. vi. q. p̄i
ma. Et merito.

Restitutio bonorum fortune. id est tēpo-
ralium est necessaria. quia peccatum nō
dimittitur nisi restituatur ablatum. Au-
gustinus ad Hacerdonium. xiiij. q. sex-
ta. Si res. Extra de v̄suris. cap. Lum-
tu. de regulis iuris. cap. Deo atuz. libro
sexto. Nec penitētia agitur. sed sumat.
vbi supra. cap. Si res. de peniten. disti-
v. Falas. Nam omnis vsurpacio rei ali-
ene est. r̄m. xiiij. q. p̄. Penale. Augu-
stinus in q̄stionibz Exodi.

Restitutio rei aliene debet fieri cum fru-
ctibus perceptis. et que quis inde perci-
pere interim potuisset. extra de resti. spo-
liator̄. cap. Grauis.

Restituere vel cautōnem de restituendo fa-
cere. si raptor dum viuere potest facere
noluit: postea in morte non potens: si cle-
rici eius sepulture intersint vel oblatio-
nes receperint: deponit̄ur perpetuo ab
officio et beneficio. Extra de raptoribz.
cap. ij. Infra. Suspendus ab officio ē q̄
quis oblatōnes supra. Raptor vel vio-
lator ecclesiarum.

Restituere tenentur ementes de spolijs si
crassa ignorantia nescierunt bellum fuis-
se iniustum. xij. q. ij. Qui et humanis. Igno-
rantia vero iuris eos non excusat. extra
de clerico excō. cap. Apostolice.

Restituere non tenetur quis quod iusto
bello acquirit. xxij. q. vij. Si de rebus.
Bellum autem iustum requirit quinqz.
scilicet personam. sup. cui licet. id ē q̄ nō
sit clericus. xxij. q. vij. Clerici. Itē rem
id est. pro rebus repetendis vsq̄ ad satisf-
factionem. xxij. q. ij. cap. p̄mo. q. iij. cap.
Fortitudo. q. vij. cap. si nulla. Itē cau-
sam. scilicet necessariam. vt pro defensi-
one. Extra de restitutōe spoliator̄. ca.

Olim. Item animum id est non odio vt
cupiditate. sed pro correctōne. caritate.
iusticia. vel obedientia. xxij. q. i. Quid
culpatur. cap. Militare. Item auctori-
tatem superioris. xxij. q. p̄ma. Quid cul-
patur. q. ij. cap. p̄mo. Si tamen aliq̄ pre-
dictoruz defuerunt: dummodo fiat pro
rebus repetendis: non tenetur restituere
re scōm Donalduz. nisi ultra sibi debi-
tum damnificauerit.

Restitutio vsurarum est necessaria. extra
de vsuris. cap. Tna nos. cap. Consuluz
it. Vide infra. Usura.

Restituere tenetur simoniacus pecuniaz
vel datum receptum ecclesie illi in cuius
iniuriam datum est. infra. Simoniace.

Restituere tenetur simoniacus in benefi-
cio omnes fructus perceptos et percep-
tibilis. decima quarta. q. sexta. Si res. ex-
tra de restitutōe spoliator̄. ca. Grauis
infra. Simonia.

Restituere tenetur quis q̄ inuētas. Un-
de Augustinus super Leuiticū. Multi
inquit sine peccato esse p̄sunt si alienuz
quod inuenerint teneant: et dicunt. de-
us mihi dedit cui habeo reddere. Discat
ergo hoc peccatū simile esse rapine si q̄s
inuenta non reddat. xiiij. q. i. Vlti. Si
quid inuenisti et non reddidisti: rapuisse.
Idem. e. cap. Si quid.

Restituere tenetur quod aleatores lucrā-
tur. scōm quosdam non perdentis. s̄ pau-
peribus. quia turpitudine vertitur ex par-
te vtriusqz. argumentum decima quarta
que. quinta. Non sane. Alij dicunt et me-
lius q̄ perdes repetere potest. Hec glo-
sa distinctio. xxxv. Episcopus. Et glosa
extra de vita et honestate clericor̄. capi.
Clerici officia. Sed Alexander de has-
les in quarta parte sua sentit q̄ iura ma-
gis hoc in penam statuerunt q̄ in obli-
gationem. et q̄ de stricto iure non tene-
antur. Similiter Scotus in quarto di-
stinctio. xv. dicit. q̄ lex hoc statuens li-
gat solum eos qui viuendo politice sub-
sunt legibus imperialibz. qui forte nulli
sunt hodie.

Restitutio rei ablata ante omnem contē-
tionem est facienda. Extra de restitutōe
spoliatorum. c. Lz multū. Nā nudi-
nō debem⁹ in iudicio p̄cedere. nec iners

mes nos hostibus opponere. eo. ti. capi.
frequens. libro sexto.

Restituere nō cogatur spoliator nisi ei sit
prius restitutum. extra. eo. c. Olim vob.
Restituere nō cogatur qui solvere nō potest.
extra de vsuris. cap. Lum tu. §. Illi
autem.

Restituere non valens ablata debet i
coz poze verberari. c. iij. q. vj. Si res. Glosa
dummodo conuenitur ex maleficio.

Restitutio vtrum sit danda spoliatis. iij.
q. i. per totum.

Restitutionem petere non potest qui non
fuit in possessione iuris vel acti. c. iij. q. i.
cap. i. iuncta glosa. Sed fallit in quibus
dam casibus. vt ibi in glosa.

Restituendum est si quid sine iudicio
ordine deponitur. extra de accusationi.
cap. Ad petitionem

Restitui beneficium non debet ei qui nō
vi: sed sponte resignauit. extra de resti
tione spolia. cap. Accepta.

Restitutio in integrum debet fieri ecclesie
si quid contigit in damnum eius alie
naturum. extra de in integrum restitutioe.
cap. Requisiuit.

Restitutio in integrum beneficium nō
conceditur ecclesie contra sententiam vel
contractum: si post quadriennium hoc petat
dummodo negligenter obmiserit. nisi do
lus ex altera parte probetur interuenisse
vel alia rationabilis extat causa. de in in
tegrum restitutione. c. Ecclesia. li. vj.

Restitutio in integrum simili modo vt su
pra non conceditur ecclesie si contra cō
fessionem per se in iudicio factaz restitui
petit. dummodo hoc in quadriennio ne
gligenter obmiserit. nisi causa rationabi
lis aliud suaserit. eodem. cap. Si aduer
sus. libro sexto.

Restitutionem tamen huiusmodi potest
petere per viā cōmunis iur: vt reuocati
onem erroris. Glosa. Non autem per be
neficium quousq; negocium fuerit fini
tum. vbi supra.

Restitutōnem in integrum ecclesie per la
psium temporis lege petenti fiat infra q̄
driennium. et pro tempore tanto quāto
se lesam probabit. de in integrum restitui
tione. capitulo. Ab ecclesia. in clemen
tiis.

Restitutionem decimarum ecclesia petes
quas se infra alienam parrochiam posse
disse asserit: non auditur nisi probet pos
sessionem legitimam. de restitutōne spo
liator. cap. Ad decimas. libro sexto.

Restitutus ad gratiam prius reuocata
telligitur sine preiudicio iuris alieni. vn
de non potest auferri ei cui ante illaz re
stitutionem post tamen priorem reuoca
tionem similis fuerit gratia concessa. nisi
si aliud exprimat. de rescript. c. Quā
uis. libro sexto.

Resurrectionis ppter gau
dium nō
ieiunatur a pasca vsq; ad penthecostes.
distin. lxxvj. §. iij.

Retributionum ppter dō
serentie
scilicet bona pro malis. pro bonis bona
mala pro bonis. pro malis mala. nō red
dere mala pro malis. nec bona pro bonis
xxij. q. iij. Sex differētie.

Retro respicere: manu ad aratrum
missa: est scōm Gregorium
super Ezechielem post exordia boni ope
ris ad mala relicta reuerti. de peni. dist.
ij. §. iij. supra. Danū.

Reuelatio diuina superat om
nem legem. extra de
cōuersione coniugator. cap. Ex parte.
secundo. extra de regularib. c. Licet.

Reuelatio diuina excusat culpam i facto
xxij. q. v. Si non licet. Augustin? de ci
uitate dei extra de diuorcijs. cap. Hau
demus. §. Quia. vero.

Reuerentia exhibetur alicui
ratione dignita
tis vel superioris potestatis. xvj. que. ij.
Uis. Etia inuiti prelato debet q̄d
tolleratur. xvj. q. vj. Si fortassis.

Reuocatoria constitutio q̄
ciarum quaz
Bonifacius edidit. declaratur ad intel
lectum generalem extendi. de preben. et
dignitatib. capit. Si is cui. li. vj. Pla
nius tamen declaratur. de concessio. pre
bendaz. c. Quoniam ex constitutione. li
bro sexto.

Reuocatio gratiaz aufert ius ppetēs ad
pbendā. non autē cōpetens i prebendā.

Id est dummodo collatio precesserit reuocationem. de prebendis. ca. Quodaz libro sexto.

Reuocari debet sententia erronea. extra de senten. excō. c. Auertit.

Reuocare. Dagne sapientie est hominē reuocare quod male locutus est. xxij. q. iij. Dagne. Augustin?

Reus dicitur non solum a reatu: s; etiam re pro qua in iudicio petitur. extra de verbōz significā. c. Forus. §. In omni.

Reus non potest conueniri extra prouinciam. iij. q. vi. per totum. Fallit tamē. vt patet in versibus his. Contractus. crimen. reus. res. religio. Vir ratio similis. vel procat atq; recusat. Vellit ius. vel se consentit yterq; fallit etiaz si iudex secularis negligens fuerit. Itē in feudo. Item in scolariis. Nec glo. vbi supra. Et Actor.

Reus actor an vel eōm. rō ad diuersos iudices conueniens. §. Actor si contra reum.

Reo potius fauendum est q̄ actori: cū in ra partium sunt obfcura. extra de excep. tionib. c. Cum inter. Item de regul. i. cap. Lū sunt. libro sexto.

Reus debet absolui actore non probante. extra vt eccliaſtica beneficia sine. di. c. vnico. Et non debet reo imponi iuramentum vel purgatio. ne occasio peririū de tur. extra de iureiuran. c. Clericus. c. Iuramentum. nisi laboret infamia: tūc purgatio indicitur. vi. q. v. Quātem. xv. q. v. per totum. extra d̄ accusā. c. Lū oportet. §. Accusatoribus.

Ream linguam non facit nisi rea conscitā. xxij. q. ij. §. finali.

Rex supra. Reges. §. Maior.

Rigor canonis vel sententię remittitur. scilicet pro qualitate persone. §. q. vij. Tanta. Item ratio de pietatis. e. c. Si qui. Item ratio de necessitatibus. e. c. Quoniam quicquid. Item ratione multitudinis. e. c. Quotiens. Itē ratione dispensationis. e. c. Didici. c. Dispensationes. Item ratio de utilitate. eo. cap. Tali coniugio.

Rigor iuris in personis eccliaſticis non

requiritur si cautionem prestent stadi iudicio. extra de dolo et cōtuma. c. j.

Romana ecclesia prelata est cū orbis tenet principatum. xxij. q. j. Rogamus. Itē in probemio sexti. Ipa itaq; est caput omnium eccliaſiarum. vii. q. xij. Non decet. distin. xxi. Quāuis.

Romanam ecclesiam asserens nō esse caput omnium: et ei non obediendum. est excommunicatus. distin. xix. Nulli fas. Supra. Excommunicatio. §. vij.

Romane ecclesie statuta sunt inuolabiler obseruanda. accipienda tanq; sancti Petri firmata diuina voce. distin. xix. Sic omnes. et sequenti. Nisi essent contraria diuinis et euāgelicis preceptis vel decretis patrum precedentium. e. §. Hoc autem.

Romane ecclesie consuetudo ab omnibus obseruetur in psecrationibus. distin. xj. Quis nesciat.

Romana ecclesia nunq; heresi est lapsa. Supra. Ecclesia romana. c. iij. q. prima. Vltior. Et per totum.

Romana vrbis est consecrata sanguine et martyrio Petri et Pauli. de electio. ca. fundamenta libro sexto.

Rome quis senator vel rector fieri possit et pena contrafacientium. Infra. Senator. supra. Excommunicatio. §. vij.

Romana ecclesia omnium eccliaſiarū mater est et magistra. extra de foro compe. capi. Licet ratione.

Romanam urbem vel bona eius inuadentes. §. Excommunicatio. §. xv.

Romipetas innadentes. supra. Excommunicatio. §. xv.

Romipete cum suis rebus debent esse securi sub protectione apostolica. extra de peregrinantibus. c. Loquerere.

Rogamen superioris pro pces pro recipiatur. De restitutione spoliatorum. cap. pmo. i clementinis.

Rumor vicinie nisi rationabiles accedant probationes nō potest matrimonium irritare vt diuorciatur. Extra de eo qui cognouit. cap. Sup eo.